

29453

ÅNGERMANLAND

Landsmåls- och Folkminnesarkivet
Uppsala

Ed

17/1 1975

Kihlgren, Märta, 1975

Svar på ULMA:s frågelista M 132 Bär och
frukter i hushållet

22 bl.4:o

1 " " anm.

3/2 "

Tillägg. Beskrivning av kont, stut och
skruck med teckningar

3 " "

1 " " xeroxkop. av
blyertsteckn.

1 fotogr.

29453

Svar på Frågelista M 132

Bär och Frukter i Hushållet.

Härr E. har no inta vöra likka gott om bära som på många anna ställa jäg ha vöra på. När vi ha no lida iss gott vä dä vi ha fött ätt iss. Dä ä ju som bekant inta älla ära dä ä bär ära. Assa ära ju som sä att där dä ä gott om dom ey ära se finna itt na ära ätta. So dä ä ti lägga på minna va ställa finna, ä gå ä titta där, hällst i go ti om man ha tin tella. Van sättnig för na bära ha ja ällri hoff tabas om, utan vi ha näppa dom vi ha fömma var för säg, ä hava vöra lita tä ey ä ha vi komma blanna ihop dom vä naan säff ätta som dä ha passa äss litta ti mans. Vi ha kökht ä söta dom ätta som vi ha hatt rä ä lägnukt tell, dä va itt älla-gangar vi ha hatt häll hadda rä ti kösta på socker mängna som behövdas vöra häll skolla vara för att dom skolla hålla säg möghfri ä inta berr på jäsa omä

ULMA. 29453. Märta Kihlgren. 1975.

ANG. ED

Frgl. M 132

Kopia från Institutet för språk och folkminnen, Accnr. 29453, M. Kihlgren, Ang

17/11 75

vi hadda dom slämfhill tell, for veyf å just.
 Dä ha ju itt formas de mojlilntar som hä komma
 tell på sista trättiära for äss utan vi ha fott ¹⁾pröva
 äss fram. Simbära å bläbära å branbära göra
 ju bra ti bhanna i hop, bläbära å branbära
 vah ju moqn samtidit. Wi spellde på johbära
 å ottarbära å oharbära å krähbära å häggbära.
 De bära vara inta ss mytja tä, ss dom näppa
 vi å ät ti ätta rätt mästa som dom va, vä lita
 sokkar å omu vi hadda nan grädd deopa ätva
 När dä va ju dä vi hadda gott om tin, å dä va
 mytja tä dom, amas jekk vi å näppa å ät ätta
 som vi fann, dä va ju å oharroyr ²⁾whitt a fritis
 nejsje for äss bä-gammal å oug, å ja vell hålla på
 dä att for äss som vakhs opp på den tin ss vara n
 jali bra tell gang for äss ti fo ti äss na nyttiga äm-
 na som vi behovuda litta ti mans. Häggbära
 joha vi foustar vira tä, å spadda ti juh. vellsäjsje
 vi näppa å reysje dom takanga å hödda ti litar
 flasskay å bau ³⁾över kurka sey vi hadda hätt dom
 full vä kallvattu vissa jekk dom stå ti na sok fenstar.

¹⁾ = pröva RV.

²⁾ oharroyr RV.

³⁾ = bann ? RV

ULMA. 29453. Märta Kihlgren. 1975.

ANG. ED

Fr 1. M 132

Kopia från Institutet för språk och folkminnen. Accnr. 29453, M. Kihlgren, Ång

na vehkoi. Män jobbara ära no na sællt vä, ä
 vi jobba många gangar så, att om dä va så dä
 va nan som låg sjuk, tschka dam lang liggara
 som dä fauns mytja tā för ti var gōh nästan.
 Om dä va so vi vitta tā na jobbartälla se jkk
 vi ä näppa, ä tog vä äis, ä hlsä på dom n stäm.
 ä dä va vi no mässta delu johi välkommn. Ä
 dom ä no fali nytli, män ja ha sitt att dä-gän
 ti äta säg sjuk tā dom ä. Skarbära-ä gō ti äta
 som dom ä män dä gō itt ti reysa dom, utan
 dä ä no ti sjotta håll svälja skroppu. Dom ä ju
 bäst ti kōka som dom ä ti saften, ä sila boffi
 bå bära ä sköppu say man ha tätta boffi dom i-
 jöying n trasa, linna slarva hållot. Män på
 vora trakter ära inta se mytja tā dom raht.
 Dä brukar vara so man ja smaka dom rekhtil
 n gang för var sommar. Öttarbära kan ä vara
 gōtt om på nan fräkk, män dom ä ä gōöst ti äta
 älldelas my näppa, ä inta på vora trakter vet ja
 att vi ha sylles dom, män moss ä räröff-dom ha
 ja vora vä mytja ä äta dom ätra-grötu ä pankakay.

¹⁾ = fali RV.

²⁾ = gōäst RV.

å kräkbära ha vi näppa å smaka nästan barra
 då vi ha jonna dom, då vi ha vora uta å leta
 anna bära, som blåkära å linnbära. Haggbära
 åt vi ju mytjukt som dom va, män vi vaff jali barki
 på tonga då vi åt mytja. För va dom ju jiy blank
 å svaff män på sista tjugifäm ära havavoffa
 nan spuka på å vä haggga so dä vak nästan
 illor na bära likkt na haggbära utan na be-
 sonnaliga tingsta på kanka¹⁾ ätta chommninga
 som ja into kan beskriva på na anna vis n na
 gröya droppa som torka i hop ätta nan ti.

¹⁾ = kanga ? RV.

Branbära å Myrbära ha jussom älltin vora ka-
 lasbära, branbära ha ju i regel jonna vaff
 ör, män myrbära ha vi föll gätt langväjju
 ätta. I vi ässa på sörsia om äy, ha hatt jali
 lita tö den saffu, för dä ä itt na myrar å na
 spöa här. När på sörsia oppå skoju ära manga
 smö spö å tjusay vä myräa emella, å nöra på
 fjällbyay Bahksjön å Mlyöy å nöra tjusie å
 dit bruka vi fö föjka å fahas ätta dom, de ära
 då dä ä den försommay som behovs för att dom

Kopia från Institutet för språk och folkminnen, Accnr. 29453, M. Kihlgren, Ång

ULMA. 29453. Märta Kihlgren. 1975.
 ANG. ED
 Frgl. M 132

5 skovaba. Ja som sakht Blåbära å Branbära
å Myrbära å Limbära ha vi no näppa å an vänt
ästä, män Limbära ha å no förkomma å fön-
nas mässt lä, å använnas mässt, ti alla him-
ma å hushälla. Män blåbära näppa vi ju å män
inta somytja, män vi kokkta å joha safftu
for-dä va ju ss bra ti ha ti krämman å säppa, å
ti ja dom som hodda föll out ti magan. Ssa joha
vi fönstar vira å-dä för kom ju n idag.

.2

Wa vi hålla bär markoför, vi sa no att vi
skolla gå ti bärskojjn. Män vi hadda ju na
namna, som att vi skolla gå oppi Barkås å leta
phåbära, å västi Dausbakken å näppa limbära
å dit på bränna å näppa branbära håll jobbära
håll åkerbära. Å ditti nan tjåk å si ätta myr-
bära. Å att där, å där fannas å fyfa bärställa
å där brukas ja vara å bra bärställa håll bär häk-
ksta. Inta vara nan frågan om ti hä omna nan
skog for tell å fo tell bärlanda, då joha säg säpke
for på skojjn ss hogg dom ju timmra å kast

1) = blåbära.
RV.

6

ven, nästan alla skogsgärra varenda vintar å
kastven var vår å försommars, så då vaffa ju bra
fij å bäställa sma for sma, ässa hadda na ju
vora skogällu lös, å bronna å ätta då vakkes
ju bära ätta na ora, å ta ju oharray lang n ti
inna tokka ställa vakkes i jä¹⁾ vä nan stoy skog
som spymma. Å vi sa ju gå å näppa bära, å då
joka vi for han.²⁾

¹⁾ = i jänn? RV.

²⁾ = hann. RV.

.3 På moay å ja utmärka itt behovda
vi fråga om vi fekk näppa bära. När då va
ju som n oskrecon n lag att itt skolla vi gå nöra
gåha håll in i akay hä vä nan å näppa om
då å va jalitt mytja gott om dem, när då va ju
anna om n husmor sa som så att yst i hängna
ära so mytja bära so ji fo gå dit å näppa ji n
hämtar håll n koy. När opp i skojju fekk ora
hokken som hållst gå när som hållst å näppa då
dem vella.

.4 Om då va så att bäställa va langt å
gåha ti skokkes, so bruke vi no föpp ått nå eya
dels for att då många gangar konna vara besvärlit
ti finna dit ässa vora ju lättammara ti sika vä

ti bära him. Då va ju mäst Limbara män dä va
ju intä na ovay litt att vi föddes ätt va bära vi n¹⁾
skolla näppa. När ss vara ju dä ätt bär näppringa
dä va arbets för dem som ätt ansägs dogga ti
jara na anna arbets. Is vi va ju fali gha dä
vi jekk nan ällar männis vä äss ti skokks, dä
va ju lätt ä gå vill om dä bar ä gåta langt ä
dä va stor ä tättn skog imellä ä mest ä vaff
kängna ss vi intä säg soha. Då vella no ansis
som olämpitt att n kar jekk ä näppa bära, dä
vara nan gam gossa häll nan som va spuk
jä na vis ss han ätt doggda tell na anna häll seka
män, män hadda du gått jä ä näppa n tis
läru kammar limbar ä skolla ha dem vä dä him
ätt jekk du tjämsa de varku lat häll spuk. Is
no ära tur ätt dä ha änsa säg idä falla.

. 5 Van ersättning ätt joh egan ha ja ällui
vöra vä om i frågan om ä näppa na bära ss
dä ha vöra na som vi va trougn, män dä va
ju sä ätt om vi komma vä n häntar häll ksj ss
komma na vaukas nan ting i ställa, där dem va
välkomnu, dem komma ha out för tell ä fo nan som

1) = änn ! RV

ULMA. 29453. Märta Kihlgren. 1975.

ANG. ED

Fgl. M 132

jekk å nåppa a bær jusst i antin, issa vara ju måy-
omt ti fo gå å nåppa å sällja å fo säg n haant.

.6 Då vi jekk ti skokks skolla vi ju inta ha
na skaliga kläa på oss, män vi skolla ha
kläa som vi syddas ti hållit jusa kläa å
just på hurva. Kå jekk vi tjipp skodd for dä
hänna ju att vi vaff blöt om fötten å dä vara
ju jussem bättes om vi va utan strumpar, män
dä jekk an fo skausära å tokka-ganger å dä
va inta dä bästa. Män dä va ju sä för i vaha att
allting va se dyff å skalitt. Å dä fanns inta na
gummistövar dä ja va ong, utan vi hadda him-
joff skoy å blötjagay ti vaddas å dä dä va
samma å itt rakht növänditt ti ha na på fötten
se jekk vi ju barjot, män tiga ti skokks barjot
va vasst å otäkht jalitt ja rakht himmar samt.

Å no vella vi ha n smorgås bita vä åss, å kaffi,
om vi skolla seka, sefellt om dä va langt ti gå, å
dä vara ju alltin.

.7 Witaha om bær tjälra, vi hadda ju na
minnar å lättara tjälra ti hama å kontu håll

stutu håll skrutjn å bar ti åställda i fråy oss,
 -då vi hadda komma på å ställa där vi kunna
 stansa för. I Chann då vi hadda nan lå gånkay
 vä åss se va dom jolijey å skala tell n nävar
 ryxa om vi kom ått na bjorkar som då va skät
 å frj n nävar på å hadda keiven vä säg, män
 va man itt ressta vä cya jikk man tänka på
 aurka. Då va ju ti ta vä säg dä som inta vaff
 se longt å bära. Män hseja å stuta å skrukka
 vara n haular¹⁾ som för i kring n gang för
 vaff är å sällda å bjudda ut, då dom vaff ut-
 hetn, män då va ju inta ti fhi dom hse som
 hållt å tänka säg tjöpa nytt vaff är, så vara
 ju inta. Män just å danna ått hsehanlay²⁾ kom-
 ma sadanna lågontti bärtn. Män n stut å n
 ksej komma ju ti använnings mangagangar
 anna å. Om n damgoblen jöka dom spåhvet
 ja inta, för han va utsökknäs i fråy män no öra
 mäst tröktill, för dom va ju joff lå gaffay håll spåy
 ja dom hållaya ju bägga dela. Dom fannus no på
 mattuån om hostu, män dom va ju besväli å
 frakta vä säg om man tjöfta dom n tscku gang.

¹⁾ - haular. RV.

²⁾ - hanlay. RV.

8. Så va ju jyst å behänditt vä n nävar ryva
 dom johas tå n skät å fy n nävar bit som
 dom skar in a spår, nå två spår på var ämma
 längst ätta nävra å stak haka å trädde in n
 kvist bit på var ämma so dom fekk tell n littu
 låa håll-ask hoja n skeksma beskriva n på
 for vis so ji forfå ma. När somhi johas n strut å pin-
 na i hop vä n bjok kvist som va sköm vass å piki ti
 var ämma, så gatt dom ju jara vä nävar ryva å, män
 då fodras haulaga vä ti fo tell tokka cy å ått vaff
 dom bra forst ganga ill, då va ju frågan om ti vika
 å pinna i hop so hon höll i hop, män nå tykhta
 jag att dom vaff stadigora å bättre å hålla ti san
 dom hadda fött torke tell nan ti, for då dom vany
 rean va ju nävra so mjuk, män fekk dom torke a
 tag vaff dom bättre. Vi brukar spara dom å ta him-
 dom, å använna dom ti litte lå vaff, då fekk ju
 ti tvätta koffi dom i vaffa fall. Å då dom va lågont
 skettu vara bra älltänna, itt vadom tong ti bära hållar.
 Dom fekk into vara so stor for då vaff dom for tong ti
 bära ti cy han då dom tog på vara full vä bära, nå
 om då rsm das n litat litte drykht va lågont.

skörän?
 RV.

Ja minus i blån om pappa hell på vä nan ting där
 skoju, å hadda reggsätju, so komma han komma
 him å ha n ston näver ryva ne i bättn på reggsätju,
 for då han jekk him, tell äksämpel boffi, nan ta
 ut skälla där han hadda holla på laga hogan, då
 va dom tusnqn vara nogavä, for dom hadda ju
 kräka koya hästa å föra å jettay som bitta ut
 åker hogan, å dom jekk ju vitt om, å itt va dom
 so noga va dom komma ått å fo säg a gott a möh,
 ässa kornnaya vara besväligt om dom kopya häll
 kroy so kornnaya vara då att dom komma säg itt
 ut utan vaff stajn, å då vara ti gå skälla äm-
 na å leta dom, å då dom for å laga tokka dam
 hagar gatt dom ju gå i kring, å leta hoga banna,
 smograyay, som dom khor fray tappån, då dom
 då for å skoga tokka-gangar kornnaya hitta på
 hänn a att dom säg na vakkar å bär tuvar som
 då itt alls jekk an på na vis ti gå i fray, då var
 dom ju äldelas tusnqn å ta vara på dom på na
 vis, då vaffa n näver ryva som passa fra.

Då ä n 9 na
 januari-75
 å i dag ä ä
 nästan 30 gra-
 der kallt ut
 å kläcka ä 1/25
 på måran.
 Då ä ä rofitt
 å på minna
 säg, skoju,
 bära, å ä
 å som man,
 å her ja ladda
 mäg khor
 hoga banna
 MK.

19.97 Inta vet ja att dom ha lemnat na bora som ha
vora nappa dari skoju, na anna nom da vaff
nappa na litla dari hall da va feboan, a da tog
dom ju him dom da dom buffa alla vayli Inta.
For bora skolla ju rryssas a om dom vaff mossa
gatt dom ju ha nan bytta hall kagga, ja hadda
dom nan kofja vara foll itt rakkt omsjutt, man
ja vet mag inta ha koff talas om a.

¹⁾ = feboan. RV.

. 10 Inta ha a vora fragan om na saffas trolleri
va da ha jallt na barstalla, da enda ja vet om
va ju att man komna hitta ja a lagga na martja
for tell a komma i hog a finna ti bakks, om vi
hadda fonna na stalla a gatt ga i frag, a va vi
flera eyar so hitta vi foll ja litla var a joha na rissa
ta na steya a kvista hall best a na kvista ja na tra
som vi tog sekhtja a lli kop for vi skolla vara sahar.

. 11 Da va no inta so vaylitt i man ungdom att
johntja jekke ti skokks a nappa bora, for da va no
va da som allt a anna arbeta att sonda skolla
hallas som vilodag, att vi jekke ti skokks jussom
bora for or skull opp na barja hall oppi boan a
a jekke a dangla a vilda a hadda na gott va iss

²⁾ = boan. RV.

ULMA. 29453. Märta Kihlgren. 1975.

ANG. ED

Frgl. M 132

män inta na-arbita, då tro ja fälka inuast inna had-
da föja att dä va inta rekhtitt, utan dä vaff n sam-
vets togg. Tsekka tjänna ingu männisom. Män
-ällting ha ju söddas ut nu älldelas. I a dammay som
boddä däri skoijn smo gellba ä vittay ä vittskräka
skolla föll fo vara i fre nan dog dom ä på vekka, for vi
vella ju tro att dom jomus, jossu vi barra hessa berättas
om dom, ä ällri jekk sidom, i vakhikita.

. 12. vet ingu ting ä ha inta hett na tsekka.

. 13. Wi ha no hatt lita tä äppakträa häri E män
no ha dom jomus här ä finus ju mer nu n¹⁾ för, ja kan
dä minnas att ja säg äppakträa dä ja va rakht barra
nagra år, ä flera eya som ja ha holla på fondära vä,
vill jästa att dom minus tell äppakträa n säkkesti
jäm sputti är saay²⁾ ä dom ha phantära vä mer
ä minnar tur, ällstay som ja minus ä som dä ä
liva ti än, ä i ystaräs ä dä vä no n-tuta Spödiy som
va trägäss inträscod ä hoddä tjoss bästräa ä bär
besska vuybära bä suaff ä vit ä rö sa eya ä krusbära.
Nän om dom va phantära tä nan trägäss mestor
häll om dom som va framsypt spöhu ä vella³⁾ si
ätta om dä jekk an fo dom ti trivas ä väkkes ä bära

¹⁾ = än . RV

²⁾ = sän

³⁾ vella

14 nan frukt. 14 Faja no svara att de träa å boska som ha förkomma ha inta vora na mang på vaff ställa

15 Faglskrämman¹⁾ som ha ältin vora rohitt ti si, fäcka ha hatt mer å minnas fantasi, män mästa ha dom spika i hop a trä köst å klätt ut så dä ha sett ut som n rekt in männis som ha stätt mitt i a trägässlan²⁾ håll på krygg å tomte mitt i la vä boska å träa å boska opp na som ha bläst å fahkka å skramka å n hatt håll nan massa övst.

¹⁾ = fagel - el.
fagel - ?RV.

²⁾ = - lamm .RV.

16 Äppel som inta han³⁾ blasa håll rammsa n - dom tog vi ne fali försktit å lura in ti pappara å hadda dom ne pakka ti fram i kring ju, den säffn som jekk an tiffara, för ja ha ju hatt bär boska å äppelträa spåru n ti tä vaha för trälliaor ssay. Å vi hadda ältin n högn bokk som inta va ss tong ti fara å flytta då vi tog ne äppel män vora träa va inta ssjalitt hög å na vällsamma grena på, män vi fekk mytja å fira äpplar.

³⁾ = hann .RV.

17 n hamn fråga ha ja inga svar på.

18 Wi hadda no mäst var vora kupa ti rusa

bära på. Ja ha sett att mang hodda på två gå rän-
na dom ti, anurayanvännu n jhät brikka
össa på seyara tin n sättes bärämna; då säg
ut som n avshangn lås vä bättn tå staktra som
jehk längsätta låa¹⁾ va bra no tätt män so grett
so lossa ä smobära ramuka n då dom ränna
m bära tis jat håll bunk håll kafing va dom
m använnu. När dom som näppa ä sälj m
behör itt reya dom foss. I hushälla använnu
ju so lita, so dö ä itt ka taka om, annu vara för
då vi kokhta helb²⁾ fjatingu³⁾ full.

¹⁾ = låa ä ...
RV.

²⁾ = hele ? RU

³⁾ = fjatingan
RV.

19 Bära boffi kryggän, dom ha vi ju föll
sita ä reya ti hännu, bå johgubba ä krusbära el. fjatingu
jitt man ju ta ti vaff enda bär, krusbära jitt
ju krosypa håll njupas tå på böggä ännu ä
då gå ju bra omä man ha några som längan,
mätt vara ju ti använnu saksa. Braunbära
ä ju besväli om dä ä myttju mask män han
gåra ju an ä koka i häh ä skumma gryta ä
då vi näppa dom kan vi ju siätta va vi fo tagi
foss som sist.

⁴⁾ = myttjen el.
myttjan ?
[myttjen] ? RV.

ULMA. 29453. Märta Kihlgren. 1975.

ANG. ED

Frgl. M 132

Kopia från Institutet för språk och folkminnen. Accnr. 29453, M. Kihlgren, Ång

. 20 Jotqubba ät vi ju hällst rå fäskt då ä dom
ju gå ä mytti, män mang ha ju se dom sylta.

Män om ä ju inta syltringa ä kansasvoringa
moday längse, om juys dom ju in äll tingva
lättisamut mot fö, ä dom bär dagan, ti ta
reda på ällt se fäskt som mojlitt. Enda bära
vi bruke torke va no nypona ä na ey bära i
khan¹⁾. Ä dä bredda dom bara ut dom på na papp
ä la dom där dä va toft ä vatt ä. Där dom komma fo
ligga i ju na tag, älla jukt nan dit ä rsha om
nan gang se dom vatt jhytta på. Tokke-dann
bära som dä va lita tä som jobbära ä otta bära
dä va gott ti älla rätt ä jukt, ä nästan älla män
nyse ha tykkt om bär ä mjöka²⁾. dä lutata da
litta bär ä mjöka om du ä sgu³⁾, ä somhi brö ju
ti kakay ä somhi vella ha skesey häll ut bulla
om dä famus ti fo.

. 21 Dä vi börja på fo rä ti använna mer skke
se moh vi lumbära på tystkessa ä sasy rsha
vi dom i la vä skkera vbra stann. Ä likht joba
vi vä bläbära. Allar vel ja mä ha höft telas om na
mjök i la vä-dom, amma n vikkha bläbär grötu.

¹⁾ = ibkann. RV.

²⁾ = bära ä
mjäka ? RV.

³⁾ sögan ~
sögn ? RV.

.22. Ta limbära kokkta vi ju mos utan sokker
 berra littu vattu, ässa hadda vi mosu ti nan trä-
 kagga häll trä bytta ä om vintay fekk han stå
 jessu ässa tog man lost littu ä kokkta ti sokker
 ä serapu¹⁾, inta vara nagott män dä fekk inta
 fjältja vara so noqa. Ta bhäbära koka vi bhäbäs
 grötn, dä koka vi bhäbära ä vattus ä littu salt ä
 sokker ässa vet mjöha ä kornmjöha littu mer vet-
 mjök u kornmjök, ä han koka vi ju hällst tä fästa
 bära om hostu, män dä gå ju an ti visspa opp
 littu tä sylttu ti vattus ä koka opp män dä
 smaka ju inta likka fästht. Nyllt grötn ä
 rekhtit ~~ässa~~ mögus myrbära som ä öka²⁾ ä man
 röra ti dom berra littu sokker ä ät dom vä grädda
 häll mjökka som dom ä, for dom ä ju so söt i säg
 späku ä dä ä dom goöst ti äta ä smaku⁴⁾ ä bättu u
 om dom ä koka.

.23. Sylttgryta häll fjittälu skolla vara stor ä
 romhi ä skät i bättu ä dä ä bäst ti for röra vä u trä-
 dea som itt vah hnt häll visspa fjittälu⁶⁾

¹⁾ serapu =
 serapan ~ -n?
 RV.

²⁾ = ököka! RV

³⁾ göäst. RV.

⁴⁾ = smakan? RV.

⁵⁾ = än. RV.

⁶⁾ = fjittälu. RV.

18 . 24 Simbära göra ju an koka å ha bå sur å söt
 män inta just na anna bära, si regel näppa
 man ju inta so mytja lå na anna bära so man
 sylta dom no hållit bå bhåbära å branbära for
 då holl säg sylten helle öra rätt förvara möff å
 svaff. Å vi använna no hållit sökka ålla gangar.
 Öm-dä va so vi va tvongu¹⁾ å koka i äyning kan
 sur mos, då vara bäut å koka opp n vattaskväll
 å sökka å serapn om man bhanna vä han²⁾ å
 säy röka n mosn säy vi hadda tjäja tjittäl
 lå ållu annas³⁾ konna n lätt kunnat att dä
 bran⁴⁾ at vä, fastna ti bättn.

¹⁾ = tvong(a)n. RV.

²⁾ = hann RV.

³⁾ annars. RV.

⁴⁾ brann

. 25 För till å behålla sylten från ti berrpä jäsa
 vara då föst att man ha rätt sökka mängn⁵⁾ å
 koka opp n rikhtitt å skumma. Å säy han ha fött
 konna rikhtitt, att man fo ställu möff å svaff, n
 tjallas lå gammal⁶⁾ sättn, n stey tjallas å bäst, äss
 fo man ju si ålla nan gang, for han seys å koka
 oppu nan gang i vassa fall, om dä bli so han sks yssas
 länge mer n na ör. . 26 Simbär sylten håll mosn
 jekka ju bra å ha ti n träbyttå håll kagga.

⁵⁾ sökarmängn. RV.

⁶⁾ gammal- RV

⁷⁾ (ä)n RV.

ULMA. 29453. Märta Kihlgren. 1975.

ÅNG. ED

Frgl. M 132

19 Träbyttan dä ä ju lägga tjäräla i dom ha ju fältja an-
vännu langt alay ätte vaha for dom ha ju vöra tohi
i stark dom ha inta josa säm i toff stöta. Stey keru-
ken ha ju i vöra mytja vayli, män ghasburka ha föll
i jonnas i användas bra länge ti förvara syltu ti.

Trätjäräla ha no vöra himjoff, byttan i säää¹⁾ stor
som smö ha no vöra tjäräla som ha holla i gått i
aru ti var gåt i däss gammbara dom ha vöra dö
fyra i bätter, i rätt spott i förvara tom ha vöra
alla bäst.

. 27 Limbära mas i sylttu ha no voffa an-
vännu ät vä, tell²⁾ mytju mat, ätvä tjötta bä
stehkt i kokkt, mähes matu hakk matu, i syltuff
ätvää lura, i söttimbärsyltu blamsa vä
litta tjökk grädda, "giffas" ha ju vöra häddes-
matu ät vä pankakay i väfflay, limbära i
mjäcka dä ä no n fali gammal n se. I mang
ha no välla ha, i ät ju limbärsyltu i mjäcka ät-
vä ällu gröt, koy mjök som rognjök i gey-
gröta tä älla skaga, ja ti tätt mjäcka ha ja sitt.
Mytgrötn ha ju vöra storkäddesmatu i dä ha no
vankas "kräsa" kaffibra. ät vä.

¹⁾ säää . RV

²⁾ (tell) . RV.
d.v.s. "ätvää"
el. "tell":
["Tell" äs ju
agentl. ej gemain
diab. i denna
användning
utan M.K. Sode
ha menat det
som ett slags
förklaring el.
översättning.] RV.

linnbärväta, vatten å bära utbranna då järtja inta
 ha hatt nan mjölk åtvä gröten, ja no ha dä häms.
 å då ha¹⁾ no hita grötväta. Linnbärdrukka dä ha
 no vöra mer som drukka åtvä ålln mat, å dä
 ha ju bära vöra boffi sila.

dä
 1) = ha - a?
 el. "dä ha"? RV

. 28 Blåbärggröten han ha vi ju koka ta ålldas
 my näppa bära, å då användna⁴⁾ bå kornmjöla å
 vetmjöla, mos ta äppelny han användna vi ti gryn-
 gröta å vispa i kop. Om vi hadda flera bär-
 säffa å blanna i kop ti saftu, so redda vi ju
 å den saftu vä närmjöla, tjökht ti kräm²⁾
 å åt han kall vä mjölka åtvä, å redda vi n som
 so vara säppa, saft säppa, go bå varm å kall
 ti drukka håll åtvä spia, å spukemat i all-män-
 het.

4 vi RV.

2) kräm an
 ~ kräm? ? RV.

. 29 Alla säffas bära i sylt håll mos järm ha
 no användnas åtvä pannkakor å puddinga.
 na rekhtit vay litt ha inta vöra ti åta nan
 mos på smorgåsa, män ja ha sett att flera
 eya ha börja användna äppelmos, å ha föll
 mäst häms ålla nan som ha komma fråy na
 amna håll å hatt sen vä säg. Pörbulla å sylt.

21 .30 Dä ha no förkomma¹⁾ fali lita a dann torke
bära, litte cybära a töybära mypona, a dä va
no na pappär dä fossa dem bedda ut dem på na²⁾
bok fram för na bokföstar a vi jock a raka om nan
gang emellan ätt, a nan gang komma dem fo ligga
på mur hålla på nan ätta varma ätta nan bähadaq.
Saay komma dem ju inta fo ligga, se dem drog i jämn
säg, utan dem hadda dem no hållit ti na sköp, opp-
smur taka, ti nan grovrosa lågräpappära.

.31 Som sakht dä va i se få fall, dä hämma, ätt
fältja, ga säg nan ti, a hadda na inträssa, for ti
ta vara på nan mängn, a dä ha ju fennos se
lita lå var sättes bära, a dä som skolta behandlas³⁾
så, dä kan ju a ha joff ätt dä inta ha gått ti odla
tell nan vara vä dä.

.32 töybära mypona, dä va ju säybära, häkkoklet
vä dem, män hulsosam. cybära jökasa joll drukka
lå, män använnas joll na litte ti matlagninga
a. a dä va no mäst häljs matu.

33. — inga jämförelser

1) = före- ? RV.

2) = på på ? RV.

Falaktig sats-
byggnad. "

ULMA. 29453. Märta Kihlgren. 1975.
ÄNG. ED
Frgl. M 132

3) = behandlas.
RV.

.34 Den frukten vi tjofta hä på boay håll booa¹⁾ dä
 va russina å fikaya å sviskaya å blandadfrukt,
 ässa en luff tsika öppbay.

¹⁾ = bóa

.35 Saftu å vinya som ha joffs på bära, dä ha vora
 blåbärsoftu, å fönstervinya ta blåbära, å häggbära dä
 å ha voffa fint a viny. män viny bära dä ha vora viny bär
 softu i allmänhet ta de lilla som jön komma.

.36 Inga jämförelser. sista frågan. näj. näj.

Tillägg till Frägelistan 132.

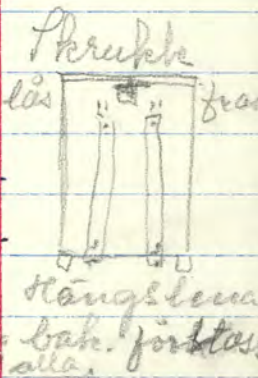
Bär och frukter i huskället.

Bärtjälara som vi frakta him bora ti fray skoju, korma vara n nävar kont, håll n nävarstut. kontu han ä ju joff lå bjork-nävar, ä i fason håll förnu som n säkk vä fädday (tä) joff lå antingn vron a bjork visar håll löra håll sadaljobay, håll samma söffas juta-vävs banna som användas ti jobay ä ti bonta möbbay, ja då ä tsikka-dann skag som ha fonnas ä användas ti då mästa. ja i nöfall ha ja sitt att gam-brhängda som sträffa ha vora ut detu på att dom ha komma ti användnings, ja då nöa ä som stoss-fära bra ti ha spaff rata. Issa ha vi ju sakht nävar kont nävar stut ä joff skruk, kausa for att dom va joff lå joffay" håll spay, ä va mytja svagora ä sm-tshigara, män va ä ä lättara, kontu ä stutu tä nävra ä ju mytja starkora ä tsuger, då ä ju vora på vora i hoplakht ti nävar flitninga ä jett ju vara tsuger.

Försök! till förklarim, dellig. Teknare

Hängda sitt ju på bakre lähka fram.

ULMA 29453. Märta Kihlgren. 1973.

ANG. ED

Frö. M 132

Kopia från Institutet för språk och folkminnen. Accnr. 29453, M. Kihlgren, Ang

Tillägg till Frägelista M 32.

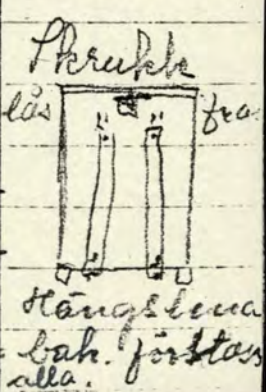
Bär och frukter i huskållat.

Bärtjälara som vi frakta him bärati frän shoijn, komma vara n nävar kont, häll n nävarstut. kontu han ä ju joff ta bjork-nävara, ä i fason häll förnu som n säkk vä fäddray (tä) joff ta antingn vru a bjork viar häll löra häll sadaljöhay, häll samma söffs juta-vävs banna som användas ti jöhay ä ti bonta möbhey, ja dä ä tsikka dunn skag som ha fonnas ä användas ti dä mästa. ja i nöfall ha ja sitt att gam-brhängda som sträffa ha vora ut utu ja, att dom ha komma ti användnings, ja dä nöa ä som stoffjara bra ti ha spaff rata. issa ha vi ju sakht nävar kont nävar stut ä joff skrukke, kausa för att dom vaj joff ta jaffay häll spay, ä va mytja svagora ä sm-tshigara, män va ä ä lättara, kontu ä stutu ta nävra ä ju mytja starhora ä tsugor, dä ä ju vora ja vora i hoplakht ti nävar fittninga ä jett ju vara tsugor.

Försök! till förklarim, döljg. Tekniska

Hängsda sitt ju på bokria läkka fram.

ULMA 29453. Märta Kihlgren. 1975.
 ANG. ED
 Frgl. M 132
 Kopia från Institutet för språk och folkminnen. Acconr. 29453. M. Kihlgren. Ång

inta so falitt mjuka tongar män stabilara i längra
 ässa ä ju kanta bekeijn, vä smal a tomma phät-
 remser häll na späara söffes ban-jay, dä huta ¹⁾ = bann- RV
 no inta ban-jay, utan dä ä ju tommt som n ten
 n phät, ä på slutet so bruka ma vara foilsätta n
 äspa ti n phät som i regel ä foiset nita vä a
 staditt a bot, på inner sia på spära slutu fram,
 so skes a vara n phät på länka som ä a lämpitt
 a hohjon daun äspa so dä skes gå an ti jinnä
 i jämn slutu dä man bäy, ja rakt läsn, omä
 man vell. Ja n rektin nässe slut ä som n
 mökal dä länka ä på ä i jämn se göra ju an
 ti sitte på dom, ä rakt förvara na som hällst
 dä dä nita ä bärtin, göra an ti stypa n va
 som hällst som tok, ä läsa in. Män n rektin nässe
 Slut ä inta var mans equ dom i tin som ä nu.

N paff skrukk ä ju joff i samma fason som
 n slut, män dä ha föll för mang vösa lättora ät-
 kommbitt a hanna vä ti fo tell na ti jara lä,
 so dä ä föll dä som ha joff, ä avjoff tellverkninga.
 Na rä ä nyjuk a paffar häll spära ha föll vösa

bra mytja lättora å jnyora å fott tag i. n ti skaffa
i hop is mytja fin å rekklin nävsa som behövs
for tell å fo till n tsckn rekklin papper. ja rökna
vä, att om man bara tänk säg n nävsa ffok
jä n par snyer i fyrkant, dä vell vara mer n n
vare, mer n ett, össa göra ju boff na litte ti han-
täringa. När ja väy å försomman ära ju rätt
tin ti skaffa tell bå enrå aure, Nävra å ju lät-
tät å fo lös, å spän häll paffay å ju mjukasta
mäst lätt kantära, dä ha ju vära ja väy dom ha
hövla spän, å dä va föll dä som dom tog vara ja
lämpfullt n veltja å joha dom. När ja ha sett att
dom ha laht na bita ti bhöta, om n dom skolla
ha laga na häy häll nan kant som ha vaffs
sän¹⁾ stoll, for jag ha spän²⁾ n spän - å bär koy
som vaff sänstoll ti n häy, å vaff laga ja de
visa. Nu ja sista tjugifäm - trätti ära ha
ju fonnas Skrukka tä fajer, ja nu ha ja inta
sell nan i fatta ja na ära, män dä va ju n ti tä
vaha for fämtiär say dä n dann fajer va i fatta
som vaff å jekk an ti anvarna ti allt som va.
Dom si ut som stora kagga vä trä bättn. å ä lätt.

1) sän
2) påkr

ULMA 29453. Märta Kihlgren. 1975.

ÅNG. ED

Fgl. M 132

RU

RU

Kopia från Institutet för språk och folkminnen, Accnr. 29453, M. Kihlgren, Ång

Fågelskrämman. Bevakning av jordgubbslandet.
Fågelskrämman på Ingemar-brors tomt, Öhn, Ed,
södra sidan ån.

ANMÄRKNINGAR

Beträffande ljudbeteckning, se ULMA acc. 27425, Västerlund, Rune,
Kommentar och anmärkningar till Märta Kihlgrens ljudbeteckning.
(4:o. ÅNG., Eds sn.)

Rättelser och tillägg m.m. i marginalen har tillfogats av Rune
Västerlund (signaturen RV) vid granskningen av Märta Kihlgrens texter.
Vissa tillägg har Märta Kihlgren själv gjort med blyerts i manuskriptet,
och sådana tillägg har fyllts i med bläck och försetts med signaturen MK.

Signaturen VR, som även återfinnes på något ställe, är lika med
fil. lic. Vidar Reinhanmar.

Rune Västerlund

ULMA. 29453. Märta Kihlgren. 1975.
ÅNG. ED
Frgl. M 132